

Pismo iz Londona

(Izvirno poročilo Prosveti)

4. novembra 1943.

Naznana o slogi na moskovski konferenci so presegla vsa pričakovanja. Ruska izvestja pišejo: "Pomembnost konferen-
ce v Moskvi je v tem, da v celoti izraža želje ljudstev v zavezniških deželah, da nadalje utrdijo svoje sile proti skupnemu sovražniku in da delajo složno v povojni dobi za mir in varnost človeštva... Narodni interesi držav, ki so skupaj v protihitlerjski zvezi, narekujejo vladam teh dežel nujnost in dolžnost, da bodijo naprej skupaj in vstric in da delajo složno druga z drugo za časa vojne in v pripravah na mir."

Londonški Times piše: "In ni nikako pretiravanje, če rečemo, da obdržanje sloge med tremi deželami v načrtih in v izvedbi daleč presega vsak drug način sklepanja miru. Če ohranimo to slogu, bo komplicirano urejanje držav in narodov, ki tvorijo evropski zemljevid, pristojalo v odobreni okvir reda in solidarnosti. Največje možnosti se bodo nudile načelom narodne neodvisnosti in narodne razno-
stnosti baš radi tega, ker bo ta glavni okvir zgrajen trdno; ker, kakor vedno, red in samobladanje sta nujna pogoja za prostost. Če se na drugi strani razbije edinstvo med Veliko Britanijo, Rusijo in Združenimi državami, ne more preživeti pri-
tiska za več kakor nekaj let ni-
taka ureditve Evrope, pa naj si bo zamišljena še tako pretkano in izvedena še tako nasilno; sla-
botnejše dežele, kot vedo to ne-
same, bi postale prve žrtve po-
loma. Da obdržimo to edinst-
vo, je v največjem interesu vsakega evropskega naroda. Z besedami, ki jih je pred kratkim izrekel Prime Minister...
Za resne, prisrčne in stalne zveze med Sovjetsko Rusijo in
italijanskimi zaveznicami je
lahko zgodi, da se znajdejo ob
koncu vojne, da smo zagazili
v čase, ko je zmešnjava še veli-
ko bolj globoka."

Vem, da je po vsem svetu do-
stojni ljudi, ki se smejejo take-
mu pisanju. Srečam znanca
agloslovana in ga povprašam,
ali misli o poročilih o konferen-
ci. "Vi Slovenci boste spet ogo-
ljudani. Priključili vas bodo k
Avstriji, spet boste tlačnili
Nemcem." — "Nikoli! Nikoli
več! Samo ljudje, ki nimate
nobene vere, govorite tako." Po-
vedala sem mu še več. Da tako
govorjenje ni le zlobno, temveč
je tudi neumno in cinično. On
mi je povedal vse stare ob-
stajne fraze, ki sem jih slislila
že tisočkrat: naivnost, idealizem,
neizkušenost...

Nekaterim ni mogoče pomagati. Ko se "mi, kar nas je dobrih
ljudi," veselimo nad rezultati, ki
so bili objavljeni iz Moskve, se
oni čmerijo nad "praznimi be-
sedami", nad "cunjami papirja"
in vidijo samo črno; bahajo se,
da so premudri, da bi jih vse to
preslepilo. Preslepilo v čem?
Da bi verjeli v zmago dobrega
nad slabim, naprednega nad na-
zadnjim?

"Rezultati konference v Mos-
kvi pomenijo zmago idealizma
in poguma nad cinizmom in
apatijo." Pomenijo korak na-
prej na poti napredka za člove-
stvo. Vsak korak na tej poti je
velik, dosežen samo po dolgem
trudu in velikih žrtvah. In cilj
ni nikdar v celoti dosežen. Po-
lovico, tri četrtine naših strem-
ljenj ni izpolnjenih. Zapustimo
jih poznejšim rodovom, da se
borijo zanje. Včasih izgubimo,
kar je že bilo doseženo. Ali go-
lovi smo, "mi kar nas je dobrih
ljudi" da bodo prišli drugi za
nami, ki bodo dovolj močni, da
bodo izšli časom izgubljene do-
bitine in nove povrh.

Svet in naše življenje v njem
ni pravilna dežela, kjer je na
en strani vse dobro in lepo, na
drugi strani vse slabo in grdo. To
vam je čudovita mešanica stih in
tokov in struj in viharjev, ki vle-
čejo in tulijo na vse strani. V
tem rudnem svetu ni jasno in
trdno, zahteva smeri in meje.
To vam je neprestano prelivanje,
mešanje, padanje in vstajanje.
Zbogom sile včasih zmagajo, ve-
likokrat izgubijo. Ali pogleda-
mo v glavni in na široko: mar
ni človeštvo prehodilo dolgo
pot napredka od onih časov, ko
je živel v temnih, vlažnih dup-

linah? In nima človeštvo po
poročilih iz Moskve velikanskih
možnosti, da zaživi v sreči in
obilju, kakor jih še ni imelo
nikdar prej? Vidite, to je po-
men moskovske konference.

Človeško je, da vsakdo med
nami včasih zdvoim, izgubi ve-
ro. Naš največji mož Prešeren
je zapisal, da "vsakdo toliko ve-
lja, kar plača." Preveč je vča-
sih celo za moči največjih mož,
da bi mogli vzdržati. Ali Pre-
šeren je napaval onemu dnevu,
ki mu pripravljajo moskovska
konferenca rojstvo; napaval mu
je pred sto leti. Tako velika je
bila njegova vera, tako živa
njegova vizija. Tako se je od-
dolžil svojemu narodu in člo-
veštvu za vse svoje dvome in
izgubljenost upanje.

"Bog živi vse narode, ki hre-
pene dočakat" dan,
da koder sonce hodi, prepri-
zi iz sveta bo pregnan.
Da rojak prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak."

Nazadnje je napisal "nam, kar
nas dobrih je ljudi," "ki dobro
v srcih mislimo." Veselili smo
se te dni, ker dobri ljudje se
morajo veseliti, če so vesti do-
bre, če vstajajo obrisi boljše bo-
dočnosti na obzorju.

Dolenjka.

Nacisti in nemška morala

Bern, 17. novembra (ONA). —
Propagandisti nacistične stranke
na vso moč obdelujejo temo 'taj-
nega orožja' z namenom, da pod-
poro nemško domačo moralo.

Včasih tudi ne govore narav-
nost o tem tajnem orožju in le
namigavajo, da ima nemška vr-
hovna komanda v rokah posebn-
ne, skrite adute, katere bo igral
Hitler, kadar pride čas za to.

Zanimivo je, kako razlagajo
dogodke v Rusiji:

"Naše vodstvo ne more raz-
pršiti svojih divizij — preveč bi
se izčrpalo v posameznih bojih.
Skrbeti moramo za to, da nam
bodo na razpolago v odločilnem
letu 1944 ter da bo naša bojna
mašina takrat na višku svoje si-
le in pripravljenosti, da v zadnji
odločilni bitki zado vrzanimom
smrten udarec."

Neprestani javni shodi se vrše
široj Nemčiji v cilju, da bi ci-
vilno prebivalstvo dobilo nove-
ga poguma. Letaki, vse časopis-
je, lepaki in govori, vse dela pod
geslom "zmaga bo naša".

Monakovčanom, ki so jako
mrzli napram nacizmu, je govo-
ril general Dietl, "junak iz Nar-
vika". Ta je iznašel naslednje:
"Imam vero v Fuehrerja. Čim
trši je boj, tem trdnjša je mo-
ja vera."

Monakovski Gauleiter Giess-
ler pa je dejal: "Podrli smo vse
mostove za seboj — pot nazaj je
odrezana."

Vest o Rumuniji

London, 25. nov. (CNA). — Ne-
kateri tukajšnji nevtralniki krogi
zatrjujejo, da je mnogo ruskih
strategov mnenja, da je skupna
rusko-bolgarska meja neobhodno
potrebna za mir v Evropi po
vojni in za varnost vse jugo-
vzhodne Evrope.

Mary E. Dorman, ki je bila proglašena za "Miss Victory" v Memphisu, Tenn.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

leg mene lahko najedel tudi
črnomeljski policaj Volf.

Ko sem se najedel, je prišel
mož, ki me je sem pripeljal; z
njim je prišla tudi žena, potem
deklica, stara okrog 14 let in
fantek, par let mlajši od nje.

"Ah, you poor boy," pravi že-
na, mož se je pa smejal, me tol-
kel po rami in govoril: "Me,
good man, my misus good too.
You work here." Potem je po-
tegnil denarnico iz žepa, iz nje
pa desetdolarski bankovec in
dejal: "You work here for ten
dollars a month." Ker mi je z
eno roko molil odprto denarnico
pred nos, v drugi pa deset dolar-
jev, sem potegnil dolar iz de-
narnice in ga dal v tisto roko, v
kateri je držal desetak. "Toliko
na mesec, gospod," pravim po
slovensko. Vsi so se mi sme-
jali. "All right, all right," pra-
vi in so odšli.

Na precej dolgi mizi je bilo
nekaj umazanih plehnatih kro-
nikov, vilic in nožev. To sva s
kuhom umila in pometla, potem
pa me je peljal ven k velikemu
kupu drv, mi dal žago in pokazal
sekiro. "You work here," mi
reče in odide.

Prežagal sem nekoliko kosov,
nakar mi pride na misel moj
konjiček. Pustil sem žago in
šel v hlev pogledat, ali je še no-
tri in kako se mu godi. Ja, sena
ima dosti pred seboj, kaj pa vo-
de? Črveljal sem ga in peljal
ven k velikemu koritu, ki je bilo
napolnjeno z vodo, ali moj konji-
ček ni hotel piti. Gospodar me
je menda videl iz svoje hiše in
je prišel k meni. Kaj je govo-
ril, ne vem, mislil pa sem, da
mi pripoveduje, naj na konja
pozabim, ker tam je neki star
mož, ki mi ga je s prstom po-
kazal. Dobro, dobro, gospod,
sem dejal in odpeljal konjička
nazaj v hlev, potem pa grem
zopet drva žagat.

Proti večeru me je kuh pokli-
cal v kuhinjo, kjer sem mu po-
magal nositi hrano na mizo. Kmalu
pride devet prav zamazanih mož,
ki so nekaj "gademali" drug nad
drugim, se brž k mizi vsedli in pričeli jesti po
svinjsko kot prašiči doma.

Kaj so ameriški delavci tako
neolikani? Prej sem si mislil,
da je moja obleka slaba in uma-

zana. Ko sem pa videl te može,
sem vedel, da sem lepo oblečen,
kajti moja obleka je bila "go-
sposka" napram njihovi. Zadr-
žanja pri mizi se bodo ti ljudje
tudi kmalu od mene naučili.
(Se nadaljuje.)

Odpošljite zgodaj svojo božično pošto

Amerikanci, ki letos kupujejo
in razpošiljajo svoja božična da-
rila, naj ne pozabijo, da je nji-
hova pošta in vsa transportna
sredstva že težko obremenjena
z vojnim delom. Ravno kar so s
težavo dokončali ogromen posel
razpošiljanja nešteti ton božič-
nih daril našim fantom onstran
morja.

Vsled tega pa bo velikanška
naloga obvladati obsežne količi-
ne božične pošte, sprejeti, prene-
sti in oddati vse pošiljke, naslov-
ljene ljudem, ki se nahajajo do-
ma. Izvedena bo o pravem času,
ako bo vsak posameznik sodelo-
val na naslednji način:

1. Pošljite po pošti čim manj
obsežne zavoje... najbolje je
oddati "War Bonds" ali pa znam-
ke.

2. Oddajte na pošto vse zavoje
čim prej mogoče.

Teror v Jugoslaviji

London, 24. nov. (ONA). — Ju-
goslovanski krogi poročajo, da
je izbruhnil nov val terorja —
zračni napadi in kolektivne kaz-
ni nepopisne krutosti. Nemci in
ustaši so dobili podporo od ru-
skih najemnikov ter holandskih
in belgijskih renegatov, ki preli-
vajo potoke krvi. Bombniki so
pred kratkim bombardirali mno-
ge kraje. Naslednja imena so
bila identificirana: Zlatar, Senj,
Marija Bistrica (morda Iliraka
Bistrica), Varaždinske Toplice.
Žrtve so bile večinoma žene in
otroci, ker so skoro vsi moški od-
šli v gore med gerilce.

Mnogi izmed ustaških vodite-
ljev so že pobegli iz Hrvaške,
ker vedo, da so zapisani smrti
med svojim domačim prebival-
stvom. Luburici, ki je bil povelj-
nik nekega koncentracijskega ta-
borišča v Jesenovu, se je podal
na italijanska tla, ki so pod faš-
istično oblastjo. Podpolkovnik
Tomič je pobegnil na Madžar-
sko, o generalu Herenčeviću pa
poročajo, da si je izbral Slova-
ško.

Rojstvo industrijskega veka

J. Kličar

(Se nadaljuje.)

Predvsem moramo omeni-
ti uvedbo parnega stroja. Ideja
parnega stroja ni bila nova. Ne-
kateri učenjaki so se bavili z njo
že v 16. stoletju in celo vladarji
so ji poklanjali svojo pozornost.
Vendar je izsilila ta izum šele
potreba gospodarskega življenja.
Parni stroj se uporablja spočet-
ka izključno kot črpalka v rud-
nikih. Proti koncu 17. stoletja
je postal jasno, da ni mogoče na-
predek v rudarstvu, če se ne naj-
de sredstvo za hitro in izdatno
črpanje vode. Z globino so rastle
težkoče in mnogokrat so rabili
okoli 500 konj za črpanje vode
iz ene same jame in še se je
zgodilo, da je voda jama zalila.

Tomaž Savery je skušal poma-
gati rudniškim lastnikom, ki ni-
so mogli premagati dotoka vo-
de, s svojim parnim strojem, ki
ga je dal patentirati l. 1698. Dal
mu je značilno ime "rudarjev
prijatelj". Črpalka in in parni
stroj sta združena v enem sa-
mem aparatu. Konstrukcija je
bila še precej pomanjkljiva in
praktična, uporabnost majhna.
"Rudarjev prijatelj" je postal
Saveryjev parni stroj šele v obli-
ki, ki mu jo je dal Newkomen.

Nazvlic nedostatom so rudni-
ki v Cornwallu v tridesetih letih
18. stoletja že precej uporaba-
ljali izboljšani parni stroj. Da-
leč pa je nadkrilil vse svoje
predhodnike parni stroj, ki ga je
iznašel po dolgem trudu James
Watt. Ustanovil je z Boultonom
podjetje za izdelovanje novih
strojev. Uspeh novega parnega
stroja je prekosil vsako pričako-
vanje že pri prvi uporabi l. 1777.
V nekem rudniku Cornwalla je
Watt pisal o tem Boultonu: Hi-
trost, sila, velikost in strašni ro-
pot stroja je zadovoljil vse, ki
so ga videli, prijatelje, kakor tu-
di sovražnike. Uraeval sem ga
enkrat, dvakrat tako, da je mi-
nejše teklo. Toda Mr. Wilson
(posestnik rudnika) ne more
spati, če ne poroča. Mimogrede
povedano, ljudje sklepajo iz ve-
likosti hrupa na jakost stroja.
Skromna zasluga se tu ravno
tako malo ceni kakor pri člove-
ku.

L. 1790 ni bilo v Cornwallu
nobene stroja več po sistemu
Savery - Newkomen, izpodrinili
so jih Watt-Boultonovi stroji.
Po daljšem prizadevanju je
Boulton pregovoril Watta, da je
preuredil parni stroj z nekat-
rimi spremembami za indus-
trijo in tako se je l. 1782 prvič upo-
rabil parni stroj sistema Awk-
right. Če bi hoteli določiti kako
letnico za začetek industrijskega
veka, kar je v splošnem malo
hvaležna naloga, bi bilo še naj-
bolje izbrati l. 1782.

Medtem ko je Watt izpopol-
njeval parni stroj, ki naj postoi-
liti človeške sile, se je pojavilo
v vseh jažnejših panogah indus-
trije stremljenje, nadomestiti s
stroji ročno delo, zlasti v tekstil-
ni industriji. Tekstilna indus-
trija ni mogla znatno napredovati,
ker preclci niso mogli založiti
tkalcev s potrebno količino niti,
zlasti odkar je Kay l. 1760 iz-
boljšal stavbe in s tem znatno
pospešil delo tkalca. Povpraša-
vanje po lahkih natanjenih tka-
linah iz bombaževine (Indien-
es, ker so prvotno prihajale iz
Indije), je bilo zelo veliko in šte-
vilno podjetje raslo. Vendar pre-
lo se je na staro in tehnološko
ostal način, osem do deset pre-
cev je bilo popolnoma zaposle-
nih za enega tkalca.

Od sredine 17. stoletja so se
začele ustanovljati povod sole
za prelece, podeljevale so se pre-
mije, da privabijo nove prelece
in s predenjem so bile zaposlene
kazalnice, ubožnice in sirotišča.
Vse to ni zadostovalo, založniki
so se ljuto borili za razpoložli-
vo količino prediva in po mož-
nosti preprečevali ustanavljanje
novih tkalnic.

Iz te zadrege je lahko po-
magal samo stroj in tako so se
vrstili poskusi, dokler ni l. 1772
Awkright iznašel predilni stroj
z vreteni. Imenoval ga je "wa-
ter-frame", ker je bila pogonska
sila voda. Niti so bile sicer moč-
ne, vendar predebele za nežnej-
še tkanine. Kmalu nato je Har-
greave odpravil ta nedostatek,
sestavil je stroj, ki je predel iz-
redno fine in tanke niti in mu
dal po svoji hčerki ime "Jenny".

Zaključek na tem področju pa
pomeni l. 1775 Mule-stroj od
Cromptona, ki je združil dobre
strani svojih predhodnikov, kaj-
ti niti so bile močne kakor pri
water-frame stroju in obenem
tanke, kakor pri Jenny-stroju.
Izdelovali so, odslej v Angliji ne
samo ketune, ki so jih še nedav-
no dobivali iz Indije, temveč tu-
di museline izredne nežnosti in
proznosti.

Razmerje med predenjem in
tkanjem se je po iznajdbi pre-
dilnega stroja popolnoma pre-
okrenilo. Na Jenny-stroju je
prelece napredel v istem času
dvestokrat več prediva, kakor
prej in zato tkalec ni mogel do-
volj hitro slediti. Raynovesje je
bilo vzpostavljeno, ko je angleški
župnik Cartwright iznašel me-
hantične stavbe. En delavec je
natakal na njih toliko, kakor 80
tkalcev z roko. Ker so prve me-
hantične stavbe imele precej ne-
dostatkov, so izrinile ročno de-
lo v večji meri šele v prvi polo-
vici 19. stoletja.

Z uvedbo strojev je postalo
poreče vprašanje pogonske sile.
Pri prvih predilnih strojih so
uporabljali kot pogonsko silo
ljudi, živali in vodno moč, kajti
izumi v tekstilni industriji se
pojavijo v času, ko je James
Watt šele izpopolnjeval parni
stroj. Izreden porast tekstilne
industrije je postal šele mogoč
po uporabi parnega stroja l. 1872.
Ker so s tem odpadli vsi zadr-
ki, se je tekstilna industrija sko-
roma razvijala v prav moderno
industrijsko panogo.

V ozračju tekstilne industrije
so se uveljavili zakoni svobodne
tvoritve cen, konkurence in iz-
bora, tu se je rodil gospodarski
liberalizem, ki ga je oznanil
Adam Smith v svojem znamenit-
em delu "Blagostanje narodov".
V tekstilni industriji se pojavi-
jo prvi veliki podjetniki, ki so
obenem še tehniki in izumitelji,
kakor Ackwright in Cartwright.
Tekstilni podjetnik ni bil samo
Richard Cobden, ki je nekoliko
pozneje v Angliji zmagovalno uve-
ljal načela gospodarskega li-
beralizma, temveč tudi Owen-
predhodnik socializma.

V 18. stoletju si je tudi kovin-
ska industrija ustvarila predpo-
goje za izredni razmah v 19. sto-
letju. Še v začetku 18. stoletja
se je za taljenje in predelovanje
železa uporabljalo izključno og-
lje in tudi orodje je bilo še isto,
kakor v starem veku, kladivo,
klešče in mehl. Na en mah se je
moglo prekovati in preoblikovati
največ 2 do 3 tone železa. Primi-
tivno orodje so sicer kmalu nado-
mestili pihalni stroji, valjarji in
kladiva na vodni pogon, nikakor
pa se ni mogla odstraniti naj-
večja ovira za razvoj kovinske
industrije, ki je ležala v preve-
liki potrebi lesa, ki so ga že
itak potrebovali mnogo več ka-
kor dandanes.

Rabil se je les za orodje, oro-
žje, mostove, vozove in ladje. Iz
lesa so gradili hiše celo v mestih
in, ker so pogosti požari uniče-
vali cele naselbine in mestne de-
le, je gradbeni les bil vedno zno-
va potreben. Sodobniki so to-
žili, da industrijska podjetja,
kakor steklarne, opekarne, zla-
sti pa livarne, kar požirajo goz-
dove. Za eno tono železa so po-
rabili 4 kladre gradbenega lesa
in zato ni čudno, če so se okoli
livarn širile ogromne goličave.
Mnogo let je preteklo, preden je
zrasel zopet nov gozd.

V vseh deželah so izšli pred-
pisal, ki so omejevali delovni čas
v železniški industriji in dolo-
žili količino lesa, ki se sme upo-
rabiti. Ponekod je bilo prepove-
dano ustanovljati nove obrate.
Duhovi so bili koncem 18. sto-
letja zelo razburjeni, pomanjka-
nje lesa je postalo vprašanje ev-
ropske kulture, ki se je dalo re-
šiti samo tako, da se les oziroma
oglje, kjer je bilo to mogoče, na-
domesti s premogom, zlasti pa v
livarnah in plavžih.

Premog so takrat že uporaba-
ljali v manjših količinah za do-
mače ognjišče in celo v nekat-
rih industrijskih podjetjih, zla-
sti v opekarnah in pivovarnah.
Za taljenje železa pa se premog
ni mogel uporabljati vsled raz-
nih škodljivih primesi.

Abraham Derby je l. 1735 rešil
problem, kako pridobiti brez
uporabe oglja sirovo železo s
tem, da je predelal premog v
koks. l. 1780 se je Cortus posre-
čilo spremeniti pri izključni upo-
rabi koks s sirovo železo v pal-
čici. Glavna ovira za razvoj že-
lezne industrije je padla.
(Dalje prihodnjic.)

Domača fronta

(Office of War Information,
Washington, D. C.)

Amerika nujno potrebuje novih
SPARS

Moštvo obalne straže vrši v
tej vojni mnogo več kot le služ-
bo stražar na naših obalah. Oni
spremljajo naše ogromne ladij-
ske konvoje, delajo na velikih
vojaških transportih in vodijo
invazijske barke, natrane vo-
jakov, od prevoznih ladij na so-
vražne obale. Toda njih vloga
pri zgodovinskem izkrcavanju
na obalah severne Afrike, na
bregovih Sicilije in pri Salerno
je bila le uvod, le predigra
ogromnih nalog, ki jih še čakajo
o priliki mnogo obsežnejših bo-
dočih amfibičnih operacij. Zda
zaprta vsak dan vedno večje
moštvo obalnih stražarjev svo-
je posle na obalah in odhajajo
na morje v bojno službo. Toda v
trenotku, ko odhajajo, je neob-
hodno potrebno, da njihova me-
sta takoj prevzamejo izurjene
SPARS, ki so se pridružile Zens-
ki rezervi obalne straže, da de-
lajo skupno z našimi fanti in po-
spešijo prihod zmage. Poziv
vsem ženam, ki so ameriške
državljanke, ki ne delajo v vojni
industriji ter odgovarjajo na-
slednjim zahtevam, da se javijo
tako v SPARS!

Članice: 20 do vključno 36 let,
vsaj dve leti "high school" ali
trgovske šole, poročene ali ne,
ki nimajo otrok izpod 18 let.
Častniki: 20 do vključno 50
let, vseučilišna izobrazba in
vsaj 2 leti trgovske prakse, po-
ročene ali ne, ki nimajo otrok
izpod 18 let.

Zeno, katere ta poziv zanima,
naj se javijo pri najbližjem ura-
du naborov Coast Guard ali pa
pišejo naravnost poveljstvu U.
S. Coast Guard Headquarters,
Washington, D. C. in zahtevajo,
da se jim dostavi ilustrirana bro-
šura "Facts about SPARS", v
kateri je opisano življenje
SPARS. Lokalni naborni čast-
niki bodo odgovorili na vsa
vprašanja, preskrbeli potrebne
formularje in povedali natanč-
no, kaj je treba storiti.

Nazlove nabornih uradov za
obalne straže najdete v doma-
čem telefonskem imeniku. Na-
borni urad se nahaja večinoma
v federalnih zgradbah ali pa v
poslopu glavne pošte.

Federacija malih narodov

London, 16. novembra (ONA). —
V Londonu se je začela orga-
nizirati skupina, ki si je nadel
ime Zveza srednje cone, katere
cilj je, da ustanovi najtesnejše
sodelovanje med narodi od E-
gejskega pa do Baltijskega mor-
ja.

Akoravno ni nobenega sezna-
ma imen, govore, da se nahaja-
jo v tej skupini predstavniki
Poljakov, Čehoslovakov, Av-
strijev, Madžarov, Rumunov,
Jugoslovancev in Bolgarov.

Ustanovitelji te organizacije
so baje prepričani, da so tesne
zveze med državami centralne
in vzhodne Evrope edino sred-
stvo, ki bi jim moglo jamčiti po-
litično neodvisnost in material-
no blagostanje, obenem pa pri-
nesti Evropi mir.

Oni, ki zagovarjajo to zvezo,
se dobro zavedajo izrednih tež-
koč, katere imajo pred seboj.
Ne le, da bo težko ustvariti
skupnost med tako pestrimi ele-
menti — tudi odpor sovjetske
vlade napram taki organizaciji
je dovolj dobro znan. Kljub te-
mu pa ti krogi zaupajo v to, da
bodo argumenti, ki govorijo v
prid tesnemu sodelovanju teh
držav, prepričali vodstva pri-
zadetih narodov.

Cela vrsta poljskih političnih
osebnosti se nahaja v tem giba-
nju.

Najzanesljivejše dnevne de-
lavske vesti so v dnevniku "Pro-
sveti." Ali jih čitate vsak dan?

19 SHOPPING DAYS LEFT...
Buy Christmas Seals

Lord Archibald P. Wavell, podkralj Indije, v uradu pomožne organizacije v Kalkuti.

GUSARJI

(Les Filibustiers des Mers)

CLAUDE FARRERE

Poslovenil F. J.

(Se nadaljuje.)

"Mož beseda!" sprejme takoj pustolovec iz Dieppa, ki je bil dober katoličan, Hugonot iz Olerona pa se zareži, ko čuje, kako kličejo papišti bogorodico na pomoč, ter celo debelo izpljune. Vendar pa si ne upa črhniti le besedice, ker se Tomaževa oči zaplčijo vanj, polne plamene groznje.

Benečan Loredan se ta trenutek smehljiva ravnodušno kakor vedno, docela pripravljen, da soglašja z vsem, kar ne nasprotuje njegovim privatnim interesom. Isto storita Rdečebredci in njegova Mary Rackam, le da se Angleži grozijo kirohota, ne pa smehljiva, korzarska babnica se pa sedaj peča s pregledovanjem novega toledskega bodala, ki ga je pravkar dobila, in se zato sploh ne briga za Tomažev govor, od katerega ni slišala najbrže niti besedice.

Ker nikdo ne ugovarja, nadaljuje Tomaž:

"V tem smo torej edini. Sedaj pa dalje. Brate, rekel sem vam že, da je obzidje debelo in visoko, jarki pa globoki in široki. Vkljub temu jih preskočimo in preplezamo in bomo jutri zjutraj tako gotovo v Ciudad Realu, kakor sedajle tu, ker smo odločeni, da prodremo. O tem ni dvoma. Tudi sredstev imamo. Kdo med vami pa ve za najboljšo?"

Tudi sedaj se nikdo ne oglasi. Pozorno in že v naprej polni zaupanja opazujejo korzarji svojega vodjo in pričakujejo njegovih pojasnil in zapovedi.

"No torej," povzame Tomaž iznova, ne malo ponosen. "Vi ne veste nič, jaz pa je imam."

Izza pasu potegne dolgo strelco, na koji koncu je oster trn. To strelco je poprej Indijanez izstrelil z obzidja proti Tomažu in ga zgrešil le za nas.

Tomaž dvigne strelco z iztegnjeno roko in jo pokaže vsem: "To-le tu nam bo služilo za lestvo in most, če dovolita naš Odrešenik in njegova božja majka!"

Strelca je bila še cela, le ost je bila odlomljena. Pustolovci začudeni pristopijo, da si ogledajo to čudo, ki jim ga Tomaž priporoča za most in lestvo.

"Izvrstno!" vzklikne Mary Rackam in se zasmehljivo dotakne strelce s prstom. "Izvrstno, bogami in vse svetnike! S tem-le pa zanesljivo prekrijemo jarko in prevrnemo vse zidove. Sedaj pa kar na delo! Mesto je že našo!"

Tomaž niti ne posluša hrblje. Sedaj pa vpraša Hugonot iz Olerona, zvedav, kakor so vsi krivoverniki:

"Kaj za vruga pa bo s to strelco?"

Toda Tomaž mu osebno odgovori: "Če ti jaz jamčim, potem naj to zadostuje. Sedaj ne izgubljam več besed, marveč se raje pomenim, kaj naj se zgodi pozneje. Brate Loredan, sem stopi in poslušaj: Ta noč bo temna in brez lune. Ali boš vkljub temu vedel za vse steze in ulice, križpotja in trge, da nas bo vodil, ko bomo zunanje utrdbe zavzeli?"

"Kakor pri belem dnevu!" zagotavlja Benečan.

"Seveda se razume, da bomo morali kar najhitreje zavzeti vse utrjene točke zapored, grad in stolp in vojašnice. Nam li moreš povedati, kako se vse te zgradbe vrste?"

Benečan Loredan nekoliko pomisli.

"Da!" odgovori končno. "In sicer jih moramo najprej z vso naglico ne zavzeti, ampak zažgati. Če nam je življenje milo, se ne smemo razcepiti, ampak moramo ostati skupaj, saj nas je itak ni premnogo. Zažgati moramo torej različna poslopja, ki jih gotovo najdem, o tem

vas ni brige, pa če je noč temnejša ko v rogu. Ne smemo se potem ustaviti pri posameznih hišah in pri skladiščih niti naskakovati vsake posebej, saj bi nas to le razdelilo in oslabilo, ampak moramo naglo in naravnost na citadelo, da jo zavzamemo in se v njej utrdimo.

Tam najdemo s popolno gotovostjo zbrane vse sovražne vrhve, ki nam padejo tako na en mah v roke. Če pa vojaki nimajo več svojih zapovednikov, nam bo z njimi lahko delo. Tako bomo gospodarji vsega, predno izide solnce. Glavno pa mora biti, da ne pridemo preblizu samostanom in njihovim strelnim linam, kajti če napademo tako brez zmisa in razuma, nas bo to stalo največjih izgub in mnogo časa, če ne še kaj več. Toda moja stvar bo, da vas povodem vse naravnost in po pravi poti po sredi med menihi na desni in levi, in brez nezdol!"

"Dobro!" pritrdi Tomaž.

Potem pomišlja trenutek, in vpraša nato Loredana s popolnoma spremenjenim, mnogo tišjim glasom, in besede se čudovito pode druga za drugo:

"Toliko je torej gotovo, da najdemo v citadeli vse vrhve in zapovednike zbrane na kupu. Brate Loredan... ali jih poznaš? Kdo so to in kako se imenujejo?"

Mary Rackam ne more brzdati svojega jezika in zabrlja iznova: "Uh, zares, to je pa hudo važno, ali se te kastilske opice imenujejo Carlo, Antonio ali Jose..."

Tomaž stoji kakor iz brona vlit in se ne gane. Loredan pa, vpluden in uslužen kakor vedno, odgovori:

"Ciudad Real ni tako posebno ugledno mesto. Prebivalstvo ni tu nič drugega, ko navadna sodrga, ki je prišla semkaj z vojniki, ki jih je španski kralj poslal za posadko. Ta sodrga se je pa sicer dovolj naglo in dovolj nesramno obogatila s trgovino in z izkoriščanjem rudnikov. Vkljub temu je ostala sodrga, in tako to mesto nima pravega starega meščanstva in tudi plemstva nima. Edini zapovedniki in vrhvi so torej le oni, ki jih pošlje kralj semkaj, in to so: Kraljevi namestnik je don Felipe Garcia, če je še tisti, ki je bil pred dvema letoma, mislim pa da je, ker je takrat šele prišel in se namestniki ne menjajo tako naglo. Potem je kraljevski svetnik don Pedro Inigo, in prokurator, ki se imenuje don Luis Medina Sol. To so načelniki civilne uprave. Kar se pa vojaštva tiče, zapoveduje namestnik več infanterijskim polkovnikom, ki jih pa sedaj gotovo več ne poznam, kajti čete, ki so v posadkah, se čisto menjajo. One, ki so danes v Ciudad Realu, so pred dvema letoma bile gotovo v Santa-Fe ali v Maracaio, ko sem bil zadnjikrat tukaj."

Tomaž ga napeto posluša in vpraša še:

"Ta kraljevski namestnik, prokurator in kraljevski svetnik imajo gotovo svoje žene in hčere pri sebi... zaradi odkupnine..."

"Ne!" odgovori Loredan. "Nobenemu plemiču ali uradniku na Španskem ne bo padlo v glavo, da bi vzel svojo rodbino s seboj v mesto, kjer je sama sodrga doma. Vsi ti, ki sem jih sedaj imenoval, žive kakor v celibatu."

Tomaž začudeno vzdigne obrvi:

"Kaaaj? Ali nisi morda koga pozabil in izpustil? Ali ni morda še kateri drugi vrhak, ki ga nisi imenoval?"

Loredan razmišlja nekaj časa in zmigne z ramama:

"Ne!" odgovori Loredan. "Nobenemu plemiču ali uradniku na Španskem ne bo padlo v glavo, da bi vzel svojo rodbino s seboj v mesto, kjer je sama sodrga doma. Vsi ti, ki sem jih sedaj imenoval, žive kakor v celibatu."

Tomaž začudeno vzdigne obrvi:

"Kaaaj? Ali nisi morda koga pozabil in izpustil? Ali ni morda še kateri drugi vrhak, ki ga nisi imenoval?"

Loredan razmišlja nekaj časa in zmigne z ramama:

"Ne!" odgovori Loredan. "Nobenemu plemiču ali uradniku na Španskem ne bo padlo v glavo, da bi vzel svojo rodbino s seboj v mesto, kjer je sama sodrga doma. Vsi ti, ki sem jih sedaj imenoval, žive kakor v celibatu."

Tomaž začudeno vzdigne obrvi:

"Kaaaj? Ali nisi morda koga pozabil in izpustil? Ali ni morda še kateri drugi vrhak, ki ga nisi imenoval?"

Loredan razmišlja nekaj časa in zmigne z ramama:

"Ne!" odgovori Loredan. "Nobenemu plemiču ali uradniku na Španskem ne bo padlo v glavo, da bi vzel svojo rodbino s seboj v mesto, kjer je sama sodrga doma. Vsi ti, ki sem jih sedaj imenoval, žive kakor v celibatu."

Tomaž začudeno vzdigne obrvi:

"Kaaaj? Ali nisi morda koga pozabil in izpustil? Ali ni morda še kateri drugi vrhak, ki ga nisi imenoval?"

Loredan razmišlja nekaj časa in zmigne z ramama:

"Ne!" odgovori Loredan. "Nobenemu plemiču ali uradniku na Španskem ne bo padlo v glavo, da bi vzel svojo rodbino s seboj v mesto, kjer je sama sodrga doma. Vsi ti, ki sem jih sedaj imenoval, žive kakor v celibatu."

Tomaž začudeno vzdigne obrvi:

"Kaaaj? Ali nisi morda koga pozabil in izpustil? Ali ni morda še kateri drugi vrhak, ki ga nisi imenoval?"

Loredan razmišlja nekaj časa in zmigne z ramama:

"Ne!" odgovori Loredan. "Nobenemu plemiču ali uradniku na Španskem ne bo padlo v glavo, da bi vzel svojo rodbino s seboj v mesto, kjer je sama sodrga doma. Vsi ti, ki sem jih sedaj imenoval, žive kakor v celibatu."

Tomaž začudeno vzdigne obrvi:

"Kaaaj? Ali nisi morda koga pozabil in izpustil? Ali ni morda še kateri drugi vrhak, ki ga nisi imenoval?"

Loredan razmišlja nekaj časa in zmigne z ramama:

Ameriški pomorščaki kopljejo jarko na otoku Bougainvillu. V bližini leži truplo ubitega japonskega vojaka.

nik in poleg njega je stala zagrnjena deklica.

Ivan izvleče sidro, onadva posedeta in čoln zdrči v viharno morje.

Okrog je bila temna noč, nebo je bilo zastirano z oblaki. V Dubrovniku je bila stolpna ura in jaz sem naštel deset udarcev.

Ko smo bili nekako enako oddaljeni od obeh bregov, si odgrne deklica obraz. Častnik jo privije k sebi in jo poljubi.

"Anka!" zakriči Ivan, zažene vesla v morje in skoči k njej.

"Stoj! Kaj je to!" zavpije častnik. In v tistem hipu izvleče samokres. Anka ga prime za roko, toda bilo je že prepozno. Strel je počil v noč in namesto, da je pogodil Ivana, je zadel Anko, ki je padla s krikom v čoln.

Nekaj hipov smo bili kakor okameneli.

"Kaj ste storili?" zakriči Ivan in plane z nožem nad častnika.

In zopet je zagrmelo iz samokresa in Ivan je omahnil na dno čolna k mrtvi Anki.

Nepopisna žalost, gnev in jeza me zgrabi. Ko zver skočim na častnika, davim ga za vrat, on se me oklene železno krog pasu in oba padeva v morje. Valjala sva se sem in tje med valovi in slednjič se mi je posrečilo, da sem se otrsela nasprotnika in z zadnjimi močmi priplaval do brega.

Premočen do kože, razburjen in utrujen sem bežal v temno noč. Noge so mi krvavele, lice mi je gorelo. Med oblaki se je valil votlo grom, ob strani je kipele viharno morje. In jaz sem bežal, bežal, kam? Sam nisem vedel. Samo spominjam se še, da sem takrat nekam padel in obležal in da se je razlila po mojih udih rajska mehkoča.

Ko sem se prebudil, je solnce vzhajalo. Ozri sem se po morju. Smehljalo se je nedolžno in bilo mirno, ko da se ponoči ni zgodilo ničesar. Čolna ni bilo nikjer.

Mislil sem na preteklo noč, sedel na peščena tla in jokati, da bi se me bilo usmili trdo kamenje. Da, da, dragi, bilo je se za kaj jokati...

Potem sem se podal v Dubrovnik. Po vsem mestu so govorili o utopljenem častniku, ki so ga videli sinoči s sodnikovo Anko, ko je šel, da se prepelje čez Rijeku. Sodnik je dal stvar preiskati. Poslani ribiči pa so našli samo razbiti čoln, o truplih ni bilo sledu. Poklicali so mene in jaz sem jim povedal, da nas je nagli vihar zagnal na odprto morje, da se je čoln prevrnil in da sem se jaz rešil s plavanjem. Vsega nisem povedal. Čemu neki?

Kmalu nato sem potkal na samostanska vrata. In tu so me odgojili, da služim stvarniku, me naučili marsikaj, samo tega ne, kako se dobi nazaj izgubljeni srčni mir...

Včasih stojim pozno v noči pri odprtem oknu svoje celice. Morje šumi in buči in meni se zdi, da slišim med tulečimi vetrovi ječanje bratov. Podoba sanjavo lepe Anice priplaka k meni.

Peter Sebastijan je umolknil. Mesec je splaval vije in njegov

sijaj je medel ob visokem gotiskem oknu. Od morja se je zibala skrivnostna pesem nemirnega valovja...

HEDONE

... Čujte me, čujte! Zgodilo se je tudi meni, resnično, resnično, tudi moje življenje ima svoj romantični intermezzo. Ha, ha, Jaz? Kdo in kaj, kako ti je ime? Ne povprašujte! Mislite si, nekdo med tisoči in tisoči ga je doživel. In se je zamislil, ko ga je doživel. Povem le še, da mi življenje ni prineslo ne velikih razočaranj, ne mladostnih prevar in da me z boleznijo še uni udaril veliki Bog. Kot tisoči drugih sem živel tudi jaz v malenkostnih in skritih borbah za vsakdanji kruh in kot tisoči drugih bom poginil tudi jaz, v pozabljenju utonil za vedno. Življenje nas majhnih, skritih ljudi je kakor življenje črva, ki rije in rije pod zemljo, pa je nenadoma ugledal beli dan. Gleda in se čudi, pa hitro zleze nazaj, ker se mu zdi, da je v temi najbolj na varnem. Tudi nam majhnim in skritim so solnčni žarki, kakor da bi nas bil obiskal sam Gospod. Mrmramo in godemo, našega ječljanja pa ne razume nihče, dokler strahoma ne utihnemo in ne zdrevenimo. In vendar! Na zunaj mrtev les, na znotraj gorečega ognja žar. Na zunaj pustoš in dolgočasje, na znotraj solnčna krajina, življenje sanj in tihega hrepenenja. Moj vrt je zelenel in v njem je kraljevala žlahtna roža.

Oj, oj, ta žlahtna roža, prelepa deklica. Pa je zatonilo solnce, zamrznil je vrt, mrzovi so zamorili pisano cvetje. Umrla je tudi tista žlahtna roža, hudič je bil stopil na njo in jo je pohodil.

Pozdravljen hudič, ki si pohodil mojo žlahtno rožo!

I

Bilo je v času, ko se je moje lačno študentovanje nagibalo h koncu. Moji upniki in takozvani dobrotniki so me že pisano gledali in mi svetovali to in ono. Jaz pa sem bil takrat mrtev za vse. Ničesar me ni zanimalo; ne knjige, ne politika, ne tiste veličastne revolucije, ki so se vršile po svetu. Malomaren sem bil celo za naravo in ženske v tistih vročih avgustovih dneh.

Bil sem doma na počitnicah pri očetu. Imeli smo belo hišo, premoženja pa toliko, da ni bilo stradanja. Moj oče je bil zelo čuden mož. Navadno je molčal po vse dneve, postal je delu pred hišo in se oziral v nebo. Odgovarjal je z da in ne, le redko se je razgovoril v pogovor. Bil je pobožen in bogaboječ mož in vse verske dolžnosti je opravljal s pravo krščansko resnobo. Vsak večer se je nagnil nad mizo, položil glavo med dlani, presteval jagode na molku in začel s pojocim, žalostnim glasom: "Verujem v Boga Očeta, vsegaomogočnega stvarnika nebes in zemlje."

O, da ste slišali, neverniki! Da ste slišali tiste dolge in iskrene molitve! Verovali bi bili v Boga in vse, kar naša mati cerkev verovatno zapoveduje. V mehkih

trenotkih sem se navdušil tudi jaz in sem zavidal očeta zavoljo njegove trdne vere in sreče, ki jo je našel v molitvi.

Drugače pa se nisva razumela. Bil sem takrat širok ateist in mu nisem prav nič skrival, da nimam njegove vere. Lep in veden boj med očetom in sinom; vseeno, ali v imenu junaštva ali premoženja, v imenu vere ali nazorov. Midva sva ga bojevala kruto, oče žilav in dosleden, jaz vihar in ognjen. Vsaka nedelja je bil črn dan, ki se je začel s prepričnim in neumnim besedičenjem, končal pa z mučnim molkom. Včasih sem ga skušal mirno in odkrito uveriti, da pač ni mogoče, da bi se njemu na ljubo hlinil in pretvarjal, toda oče mi je odgovarjal rezko in odločno: "Jaz bom dajal račun od svoje hiše, dokler si pod mojo streho, moraš biti tak, kakor jaz hočem in vem."

Zugal mi je, da me napodi in ko je to ponavljal, sem pobral nekega večera vse svoje reči in hotel oditi. Težko mi je bilo pri srcu, ker nisem vedel pod solncem, kam bi šel. Zaihtel sem na pragu. Tedaj je prihitel iz hiše moj oče, vzel mi je kovčeg iz rok in podimno te. Saj hodi nikamor, ne podimno te. Saj... Premolknil je in mi položil roko na rame. Drugo jutro me je ustavil pred hišo in mi ponudil denarja, ne da bi me pogledal: "Tu-le imaš!..." Obrnil sem se in odšel. Mešano čuvstvo gneva, zadrege in usmiljenja je vstajalo v mojem srcu. Umaknil sem se v gozd in dolgo taval in hudo mi je bilo.

Take malenkosti so me utrudile in me storile malomarnega. Živel sem mirno, na slepo in se nisem razburjal. V tistih vročih dneh nisem mislil in delal mena ničesar, kar bi bilo spomina vredno. Pregarjal sem po drobišču kokoši, metal za mačkami kamenje, se kopal v domačem potoku in ležal cele ure na vročem pesku. Včasih me je nagajala sitna vest h knjigam, toda zavrgel sem jih navadno brez priče sem pomislil, kaj pač utege biti z menoj, si nisem dolgo razbijal glave; poslal sem tudi svojo prihodnost k vragu. In ko sem se naveličal takega pošiljanja, sem sklenil, da pojdem na kam po svetu, kamorkoli. Samo moje življenje vendar nikomur ne bo koristilo, nihče ga ne potrebuje. Ako pa najdem norega ki bi se zanimal za mene, mu naj gajivo pokažem svoje spoštovanje, služiti pa nikomur ne morem, niti z eno mislijo ne.

(Dalje prihodnjik.)

RAZPIS SLUŽBE

V glavnem uradu SNPJ je na praznjenem mestu hišnika (čistilca). Kdor se zanima za službo, naj se prijavi takoj. Za podrobne informacije in drugo pišite gl. predsedniku V. Cankarju, 2659 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Razni mali oglasi

HIŠNIK (Janitor) za banko v mestu DNEVNO IN NOČNO DELO. Dobra plača. Počitnice in vsi bančni prazniki plačani. **FEDERAL RESERVE BANK** 164 W. Jackson Blvd., Chicago

ŽENSKA za delo v mestni banki. Nič ribanja.—Dobra plača. Počitnice in vsi bančni prazniki plačani. **FEDERAL RESERVE BANK** 164 W. Jackson Blvd., Chicago

Najzanesljivejša dnevna delavske vesti so v dnevniku "Prosveta". Ali jih čitate vsak dan?

POTREBUJEMO ŽENSKO

ZA
čiščenje uradov

Stalno delo sedaj in po vojni

48-urno tedensko delo

IZREDNO DOBRA PLAČA

DELO STALNO

ALI ZAČASNO

IZVRSTNO

DELOVNO

STANJE

Oglasite se v našem uradu

BRANCH EMPLOYMENT OFFICE

1250 Milwaukee Avenue

Ni treba nič plačati za uposlitev.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto iz prijetne edne, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnici. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano \$6.00 na eno leto naročnino. Ker pa člani plačajo pri assessmentu \$1.20 na teden, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni varstva, redi da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vsa lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnimo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolice je \$7.50
1 tednik in 4.00	1 tednik in 6.00
2 tednika in 3.00	2 tednika in 5.10
3 tednike in 2.00	3 tednike in 4.20
4 tednike in 1.20	4 tednike in 3.30
5 tednikov in 0.50	5 tednikov in 2.40

Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto. List, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ.
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime _____ Čl. družine št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledenčih članov moje družine:

2. _____ Čl. družine št. _____

3. _____ Čl. družine št. _____

4. _____ Čl. družine št. _____

5. _____ Čl. družine št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

Deset povesti

Anton Novačan

PATER SEBASTIJAN

Z bratom sva sedela na pesku pred hišo. Da bi vsaj za malo časa pozabil svoj nemir, poprosim Ivana, da bi zaigral nekaj na tamburici. Ivan me uboga in jo prinese iz koč, sede k meni in začne igrati. Tih, ubrani glasovi so tožno in nežno prodirali v mojo dušo. In ko je začel Ivan peti v čistem, zvenečem glasu, sem legel vzrak in gledal v temnično oblačno nebo.

Ivan je pel:

Ljubim tvoje globočine
in šumljanje tvojih valčkov.
Ljubim tvoje zlate ribe,
črna morje, črna morje

Ljubim tudi lepo Anko,
bolj jo ljubim kakor tebe.
Lepša je ko tvoji valčki,
črna morje, črna morje

Morda se ne boš jezilo,
da jo ljubim bolj kot tebe,
a tako mi srce pravi,
črna morje, črna morje

Izprva je pel tiho, boječe. Z visokim glasom je ponavljal: Črna morje, črna morje...

In morje, kakor da ga je razumelo, je sililo k nama in postajalo viharno.

Ivan je utihnil in položil tamburico na stran.

Nekaj trenutkov sva se vdajala vsak svojim mislim.

Tedaj je od brega zakričal debel glas:

"Hej, hejo dečki!"

Oba planeva k čolnu. Kdo ne bi ki je tako pozno?

"Prepeljita naju na drugo stran!" je zapovedal mlad častnik.

MIDGET SUB AFTER SURRENDER

LOOKING LIKE a huge, old-fashioned pot-bellied stove, an Italian midget sub is shown on a